

Així Joan Salvat-Papasseit, nascut a Barcelona però amb antecedents familiars al Camp de Tarragona i comarques veïnes –si bé els seus pares ja havien nascut a Barcelona, els avis paterns procedien, respectivament, de Reus i de la Selva del Camp, i els materns, de Miravet i del Pla de Cabra–, empra la forma «l'omelic» en un parell de poemes. En el primer, «Inici epitalàmic-film», hi trobem un parell de versos que diuen: «com de vellut de seda / I l'omelic amant amb l'omelic fragant/...». En el segon, «Perquè és alta i esvelta», que com tants altres poemes d'aquest autor, incloent-hi l'anterior, té un clar caràcter íntim i familiar, hi llegim:

«... pels clotets de la sina / s'hi perdien gotims! / -Més avall si arribaven / floria l'omelic.» Cal dir que no trobem mai el mot *llombrígol* en l'obra d'aquest poeta tan popularment barceloní, en especial pel que fa a la llengua.

Tampoc no hem sabut trobar cap referència al *llombrígol* en l'obra de Joan Puig i Ferrer –tot i no haver-la consultada sencera, evidentment– i sí, en canvi, al *melic*, suposadament occidental: «... I com eren petites aquestes coses, Senyor!, per a aquells que tenien l'Ateneu, les Rambles, el seu periodiquet com l'omelic del món!» (*Ressonàncies*, 1942-1952. *Diari d'un escriptor*, Edicions 62, Barcelona 1975, p. 119). Potser en

aquest últim cas, sobretot si es té en compte el context fònic i en especial el lloc d'origen de l'autor (la Selva del Camp), es tracta d'un cas de romanalla o conservació de l'ús de l'article masculí *lo*, encara propi d'una part del català del Camp de Tarragona.

Vet aquí que, gràcies a aquestes citacions de Joan Salvat-Papasseit i Joan Puig i Ferrer, crec que queda justificat llevar l'asterisc que indica una forma hipotètica quan un hom fa esment de l'evolució històrica del mot *melic* < *omelic*. I també crec que, d'alguna manera, s'ha produït a l'interior de la llengua el procés d'expansió d'aquest mot en substitució de *llombrígol*. ←

El «vavaisme»

JOSEP RUAIX

Per a expressar el temps verbal que podem anomenar en català «pretèrit (perfet) remot», disposem, com sap tothom, de dues formes: la simple i la perifràstica. Ara bé, avui alguns autors, editorials, mitjans de comunicació, etc. usen exclusivament la segona i obliden la primera, de la qual cosa, entre altres inconvenients, resulta una embafadora repetició de les partícules *va*, *van* i similars, repetició que algú ha anomenat, humorísticament però escaientment, «vavaisme». Per això hem de reivindicar l'ús, en la llengua escrita i en els nivells alts de la llengua oral, de la forma simple, que ha existit sempre en la llengua literària, és viva avui dia en importants àrees del nostre domini lingüístic i té innegables avantatges estilístics.

El criteri més assenyat per al llenguatge escrit de tipus estàndard és, sense cap dubte, l'alternança de les dues formes de pretèrit, com ara mirarem de detallar, amb la finalitat d'obtenir, bo i seguint la tradició i aprofitant els recursos de la llengua viva, un estil clar, variat i concís alhora:

1) En general, la primera vegada que en un paràgraf hàgim d'escriure el pretèrit remot, farem bé d'usar la forma perifràstica, més clara i popular per a la majoria dels catalanoparlants; en les restants ocasions del mateix paràgraf usarem preferentment la forma simple, però si aquestes ocasions fossin moltes hi intercalariem alguna forma perifràstica. En tot cas, en la 1ª persona del singular preferim la forma perifràstica. Exemples:

- El president **va visitar** l'escola i **parlà** amb mestres i alumnes; després **es dirigí** a l'ajuntament, on **fou** rebut per l'alcalde i els regidors. A la tarda la comitiva **es va traslladar** al poble veí, on **s'inaugurà** el nou tram de carretera...

- **Va venir** una senyora i jo **vaig rebre-la** tan bé com **vaig saber**. Després **vingué** un home ja gran i...

2) També en general, evitarem les dobles perífrasis, és a dir, l'ús de la forma del pretèrit perifràstic quan el verb en forma personal va seguit d'un infinitiu. Amb el verb *deure* usat com a integrant de la perífrasi de probabilitat i amb el verb *deure's* s'ha de fer servir sempre la forma simple (si hom no vol emprar-la en 1ª pers. del sing., ha de cercar una construcció alternativa). Exs.:

- Llavors ells **hagueren de sortir** i nosaltres vam quedar-nos a dintre.

- Per què no em **volguéreu escoltar**?

- No **poguérem resoldre** el problema tan aviat com desitjàvem.

- **Deguí fer**, sense voler, una cara lleugerament estranyada (Pla, *Obres completes* 23, p. 59; constr. alternativa: **Probablement vaig fer**, sense voler...). La seva mort **es degué** a una intoxicació.

3) En els títols, que per definició han de ser concisos, preferirem la forma simple. Exs.:

- Així **parlà** Zaratustra. Allò que el vent **s'endugué**. ←

(Extret del llibre *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 2, p. 41)